

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษา	: กลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน จังหวัดศรีสะเกษ
หน่วยงานที่ศึกษา	: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ
ประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา	: .ดร.ฤทธา นันทพันธ์ ศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ : ดร.อุดมศักดิ์ เพชรผา รองศึกษาธิการจังหวัดศรีสะเกษ
ชื่อ - สกุลผู้ศึกษา	: นายสายันต์ ดวงบัณฑิต ศึกษาพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดศรีสะเกษ
ปีที่ศึกษา	: ปีการศึกษา 2560 - 2561

การศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งระเบียบวิธีการศึกษาเป็น 2 ระเบียบวิธีการ คือ

1. ระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้า เชิงปฏิบัติการ (Action Research)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ผู้ศึกษา ผู้ร่วมศึกษา ซึ่งได้มาจากความสมัครใจ ประกอบด้วย ผู้ศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการหรือครูวิชาการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ครูผู้สอนเป็นผู้รับการนิเทศ
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานหรือรองผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา ศึกษาพิเศษ หรือนักวิชาการศึกษา หรือผู้มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและงานพัฒนาคุณภาพวิชาการของโรงเรียน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กำหนดกรอบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนตามกรอบแนวคิดของกระบวนการนิเทศงานวิชาการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและกำหนดแนวทางเลือกในการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนและขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศงานวิชาการ กรอบพัฒนาใช้วัฏจักรการพัฒนา ระบบ (Systems Development Life Cycle : SDLC) 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาระบบ (Systems Investigation) การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) การออกแบบระบบ (Systems Design) การนำระบบไปใช้ (Systems Implementation) และการตรวจสอบระบบ (Systems Review) กลยุทธ์ในการพัฒนาประกอบด้วย กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์การนิเทศ กลยุทธ์การกลุ่มสร้างคุณภาพ และกลยุทธ์การพัฒนาที่มงาน วิธิดำเนินการศึกษาใช้หลักศึกษาปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวความคิดของ Kemmis and Mc Taggart ซึ่งมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล

(Reflection) ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยเครื่องมือวัดกลยุทธ์และเครื่องมือวัดจุดประสงค์ ประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน การจัดกระทำข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลสามมิติ (Triangulation) คือ Data Triangulation , Investigator Triangulation และ Methodological Triangulation การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการใช้การวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า

วงรอบที่ 1

1. กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1.1 ผลการพัฒนา (Action Research)

การศึกษาระบบ (Systems Investigation) ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถศึกษาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนทั้ง 5 ชั้นตอนบรรลุผลตามเป้าหมาย **การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis)** กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนได้ทราบข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อนของระบบ **การออกแบบระบบ(Systems Design)** กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจการออกแบบระบบสามารถออกแบบระบบการนิเทศงานวิชาการได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่มีการพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ ง่ายต่อการปฏิบัติ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติการนิเทศและผู้รับการนิเทศได้ **การนำระบบไปใช้ (Systems Implementation)** มีการนำระบบไปใช้มีการวางแผนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศงานวิชาการอย่างชัดเจนมีแนวปฏิบัติในการนำระบบไปใช้ที่เป็นระบบชัดเจน เครื่องมือได้มาตรฐานสามารถวัดได้ตามจุดประสงค์การวัดผล และ**การดูแลรักษาและการตรวจสอบระบบ (Systems Review)** กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีการตรวจสอบระบบการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ระบบการวางแผนและกำหนดทางเลือก ระบบการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการระบบการปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการ และระบบการประเมินผลและรายงานผลได้ถูกต้องตามขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอมีความต่อเนื่องจริงจังจริงใจในการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สะท้อนผลการพัฒนา (Reflection on Action Research)

กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจกระบวนการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการโดยสามารถศึกษาระบบ (Systems Investigation) การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) การออกแบบระบบ (Systems Design) การนำระบบไปใช้ (Systems Implementation) และการดูแลรักษาและการตรวจสอบระบบ (Systems Review) มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศงานวิชาการ สามารถปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

2. กลยุทธ์การนิเทศ

2.1 ผลการพัฒนา (Action Research)

กลยุทธ์การนิเทศในกรอบเนื้อหา 5 ด้าน คือ **ด้าน การศึกษาสภาพการปฏิบัติการนิเทศ** ครูผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจนิเทศงานวิชาการ มั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน **ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก** ผู้ร่วมศึกษาที่เข้ารับการ

ประชุม มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศมีความสามารถ ในการวางแผนและกำหนดทางเลือกอยู่ในระดับดี **ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ** ครูผู้ร่วมศึกษามีความรู้มีความเข้าใจมีทักษะในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการในการนำระบบไปใช้อยู่ในระดับ ดี **ด้านการปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการ** ครูผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการปฏิบัติการ นิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับดี และ**ด้านการประเมินผลและรายงาน** ครูผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความ เข้าใจสามารถดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการใช้ระบบอยู่ในระดับดี

2.2 สะท้อนผลการพัฒนา (Reflection on Action Research)

กลยุทธ์การนิเทศ พบว่า ระบบการนิเทศงานวิชาการของ โรงเรียนเป็นระบบ ครูผู้ปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการมีความรู้ความเข้าใจนิเทศงานวิชาการ มั่นใจ การ พัฒนางานนิเทศเป็นระบบมีรูปแบบที่แน่นอน มีการวางแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้บริหารและ คณะครูมีเครื่องมือการนิเทศที่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการ มีการกำหนดเครื่องมือวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการรายงานผล เพื่อการปรับปรุงและ พัฒนา ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

วงรอบที่ 2

3. กลยุทธ์การกลุ่มสร้างคุณภาพ (QCC)

3.1 ผลการพัฒนา (Action Research)

กลยุทธ์กลุ่มสร้างคุณภาพ มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของโรงเรียนร่วมกันวางแผนแก้ปัญหากระบวนการนิเทศงานวิชาการและ เพื่อหาแนวทางในกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ผลจากการดำเนินการ **กิจกรรมการวิเคราะห์ปัญหา** ผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญในการประชุมเกี่ยวกับระบบนิเทศ รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียนและระบบการนิเทศงาน วิชาการอย่างตั้งใจ เสนอแนะความคิดเห็นของตนในกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการ และมีความจริงจังในการพัฒนาระบบนิเทศให้ดีขึ้น **กิจกรรมการวางแผนแก้ปัญหา** ผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างจริงจังมีการระดมความคิดเห็นเพื่อให้การ นิเทศมีการจัดระบบที่ดีขึ้นและเมื่อมีการเสนอแนวทางในการพัฒนาแล้วมีการคัดเลือกกิจกรรมและ วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนและร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา **กิจกรรม กำหนดคุณภาพและประสิทธิภาพของแผนการดำเนินงาน** ผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูลได้ร่วมกัน กำหนดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระบบการนิเทศงานวิชาการ พร้อมทั้งวิเคราะห์และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดมีการมอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.2 สะท้อนผลการพัฒนา (Reflection on Action Research)

กลยุทธ์กลุ่มสร้างคุณภาพ (QCC) กิจกรรมการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของโรงเรียน ผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันวางแผนแก้ปัญหากระบวนการ นิเทศงานวิชาการและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ผลจากการดำเนินการ กิจกรรมการวิเคราะห์ปัญหา ทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงานนิเทศของโรงเรียนซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการวางแผน

และการแก้ปัญหา กิจกรรมการวางแผนแก้ปัญหา ผู้ร่วมศึกษาได้กำหนดแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา ได้ดีที่สุด คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการนิเทศซึ่งอาจจะต้องสร้างความรู้โดย การศึกษาจากเอกสารหรือการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ส่วนกิจกรรมกำหนดคุณภาพและ ประสิทธิภาพ ผู้ร่วมศึกษา มีการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับระบบการนิเทศงานวิชาการ พร้อมทั้งวิเคราะห์และกำหนดเป็นแผนปฏิบัติอย่างละเอียด รวมทั้งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. กลยุทธ์การพัฒนาทีมงาน

4.1 ผลการพัฒนา (Action Research)

กลยุทธ์การพัฒนาทีมงาน กิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย คือ ผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมฝึกการนิเทศงานวิชาการ ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย เกิดจากผู้ให้การนิเทศ เพื่อให้การนิเทศและให้ข้อเสนอแนะแก่ ผู้รับการนิเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ อีกทั้งตัวผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ผู้ให้การนิเทศเองก็ ไม่มีความรู้สึกเกิดความวิตกกังวลในการนิเทศเพราะไม่คิดกลัวผู้ร่วมศึกษาทำหน้าที่ผู้ให้การนิเทศจะ มาจับผิดทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามธรรมชาติส่วนกิจกรรมประเมินผลการปฏิบัติการ นิเทศ บรรลุตามเป้าหมายโดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งผู้ให้การนิเทศและผู้รับการ นิเทศซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ส่งผลให้การจัดการนิเทศ งานวิชาการมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมาก

4.2 สะท้อนผลการพัฒนา (Reflection on Action Research)

กลยุทธ์การพัฒนาทีมงาน ผู้ร่วมศึกษาร่วมกันการดำเนิน บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากเป้าหมาย แผนงาน กิจกรรมการ วิธีดำเนินการ เครื่องมือ และการประเมินผลกิจกรรม มีความถูกต้องเหมาะสมส่งผลให้การพัฒนากระบวนการนิเทศงานวิชาการ ของโรงเรียนตามการพัฒนาทีมงานประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ระเบียบวิธีการศึกษา เชิงสำรวจ (Survey Research)

มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหาร โรงเรียนและข้าราชการครูต่อกลยุทธ์พัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัด ศรีสะเกษ ประชากร ที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู ในจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู จำนวนทั้งสิ้น 140 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 16 คน และข้าราชการครู จำนวน 124 คน ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพ ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู ต่อกลยุทธ์พัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ตามกรอบแนวคิด กระบวนการนิเทศงานวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ด้าน การปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศ งานวิชาการของโรงเรียนและด้านการปรับปรุงการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูล เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ

ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าน้ำหนักของการตอบเป็น 5 , 4 , 3 , 2 และ 1 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8699

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูเป็นรายด้านและโดยรวม ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูโดยรวม มีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูโดยรวมมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณาแยกตามสถานภาพ พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูเป็นรายด้านและโดยรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูโดยรวม มีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน